

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

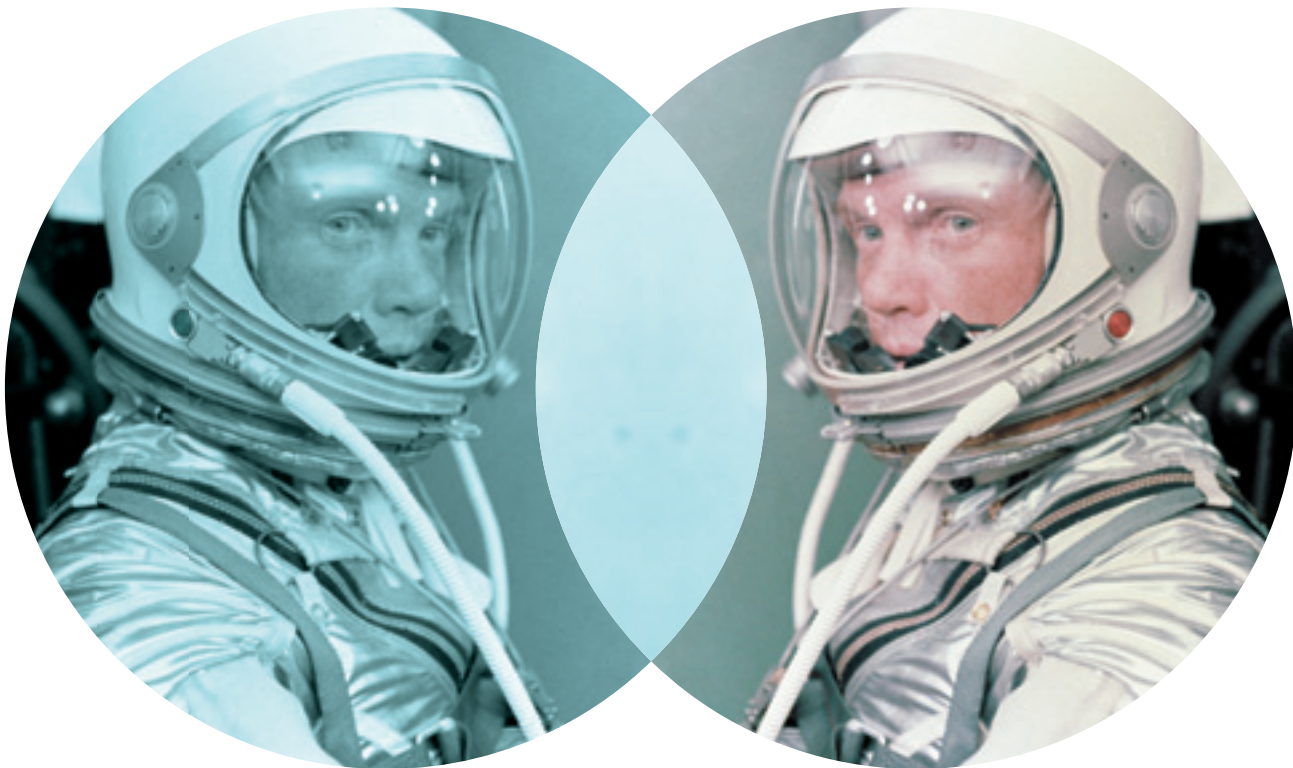
PEARL HARBORTÓL A VILÁGÚRIG

John Glenn életéről nehéz úgy beszélni, és nehéz a fényképére úgy ránézni, hogy ne egy fogpasztamosolyú, szögletes állú, amerikai szuperhős jusson az eszünkbe. Pedig érdemes, mert nem mindennapi figura volt a tudomány és az űrkutatás történetében.

- Kevés olyan ember él már, aki úgy igazából a huszadik század sűrűjében élt. Tavaly december óta még eggyel kevesebben vannak, mert kilencvenöt éves korában meghalt John Glenn. Karrierje – mint sok más, jellegzetesen amerikai típusú hősnek – neki is a hadseregben kezdődött. 1941-ben húszéves és éppen egyetemista volt, amikor a japánok megtámadták Pearl Harbor kikötőjét, és ezzel belerángatták az Egyesült Államokat a második világháborúba.

A kötelességtudó fiatalember nem sokat tépelődött, azonnal megszakította a tanulmányait, és beállt katonának. Soha nem is folytatta az egyetemet: a mérnöki diplomáját csak több mint húsz évvel később, „érdemei elismerése mellett” kapta meg. Annál tevékenyebben részt vett viszont a háborúban. Pilóta lett, bár ez nekünk itt, Közép-Kelet-Európában nem olyan nagy öröm, mert a hozzá hasonló repülősök bombázták rommá Magyarországot. Ő azonban nem itt teljesített szolgálatot, hanem a Föld tőlünk talán legmesszebb eső vidékén, a csendes-óceáni Marshall-szigeteknél.

1945 után nem sok békeév adatott neki, a koreai háborúban is harcolt. Rengeteg bevételt teljesített, és kifejezetten vakmerő volt. Veszélyesen alacsony repüléseket hajtott végre, hogy magára vonja és elterelje a légvédelem figyelmét a bajtársairól. Egy ízben úgy tért vissza a bázisra, hogy kétszázötvennél is több lyukat számoltak össze a repülőgépe fenekén. Ettől kezdve széles körben csak *Mágnesseggűnek* nevezték.

LEICÁVAL AZ ŰRBEN

Ő volt az első, aki szuperszonikus sebességgel, három és negyed óra alatt átrepült az Egyesült Államok fölött. Az átlagsebessége még úgy sem esett hangsebesség alá, hogy a levegőben háromszor kellett megtankolnia a gépet. És még csak most érünk el az űrkutatáshoz!

Amikor Kennedy elnök és a hidegháború által ihletve beindult az amerikai-szovjet űrverseny, neves háborús veteránként természetesen felmerült a neve. Az előkészületi fázisban lévő Mercury-programhoz kerestek űrhajósjelölteket. Amerika kínos lemaradásban volt a Szovjetunióval szemben: az első Szputnyik, Lajka kutya, Gagarin, Tyitov, mindannyian megelőzték. Az USA sürgősen helyre akarta állítani a tekintélyét, ezért örült tempóban kezdett felzárkózni.

Glenn minden áron ki akart jutni a világűrbe, de ez nem ment egyszerűen. Nem volt egyetemi diplomája,

ráadásul 1961-ben már negyvenéves volt, ami nem az ideális életkor ahhoz, hogy a világ első űrutasai között legyen valaki. Végül az billentette javára a mérleget, hogy nem volt elég jelentkező, aki megfelelő tapasztalattal rendelkezett volna. Márpedig ő ezen a téren verhetetlen volt. Végül 1962. február 20-án felszállt a „Barátság 7” nevű űrhajóiban. Mai szemmel nézve elképesztő, hogy erre a járműre bízták az életét. A fedélzeti számítógéphez képest a legostobább mai mobiltelefon is felfoghatatlan csodatechnológia, maga Glenn pedig egy sarki kisboltban vásárolta meg azt a fényképezőgépet, amellyel a világűrt fényképezte. A biztonság kedvéért ugyanis magával vitte saját kis Leica-gépét is: a szűk helyen összepréselődve, az ablakon keresztül ezzel készítette azokat a híressé vált képeket, amelyeket azóta is látni lehet a sajtóban.

„VIGYETEK A VEZÉRETEKHEZ!”

Az élete az űrkapszulában is legalább annyira veszélyben forgott, amint a két háború alatt, a vadászgépek vezetőfülkéjében. A felszállás után kiderült, hogy a robotpilóta egyáltalán nem működik, így kézi irányítással kellett levezényelnie az egész repülést. Azt már el is titkolták előle a földi irányítóközpontban, hogy leszállás közben a szerkezet hőpajza meglazult. Ha szétesik, akkor John Glenn elevenen megsül, és hős helyett hősi halottként tér vissza a földre, mint öt évvel később az orosz Vlagyimir Komarov. Az amerikai kapszula végül is kitartott, ami egyébként szintén részben Glenn érdeme, mert már 1959-től részt vett a megtervezésében, és egy eredeti méretű modell tesztelésében is. A kisse túlkoros űrhajós négy óra ötvenöt percet töltött az űrben, összesen 121 794 kilométert tett meg, a legnagyobb sebessége 28 200 kilométer per óra volt, és háromszor kerülte meg a Földet. Ő volt az ötödik ember az űrben.

Amikor a kapszula épségben beleszapódott a Csendes-óceán vizébe, Glenn-nek végül fel sem kellett használnia a magánál tartott, ma már kisse megmosolyogtató levelet. Ezt arra az esetre vitte magával, ha ismeretlen törzsek közé kerülne földet érés után. Több mikronéziai nyelven a következő állt benne: „Idegen vagyok, békével jöttem. Vigyetek a vezérekhez, és hatalmas jutalomban részesültek az örökkévalóságban.”

John Glenn természetesen nemzeti hős lett. Olyan értékes személyiséggé vált, hogy soha többé nem engedték az űrbe. Szenátorrá választották, egyszer alelnökjelöltként is szerepelt a választásokon a Demokrata Párt színeiben, sőt, elnöki ambíciói is voltak, de nem szerzett elég szavazatot. Mindez persze nem zavarta abban, hogy hosszú hátralévő életét is megbecsülésben élje le.

HETVENESKÉNT AZ ŰRBN

Még a hetvenes éveiben is tartogatott meglepetést a világ számára: 1998-ban másodszorra is felrepült a világűrbe! Újabb rekordot döntött: ő lett a valaha élt legidősebb űrhajós. Ahogy ő maga mondta, kísérleti nyúlként ment fel: azt figyelték a segítségével, hogyan reagál az idős szervezet a súlytalanságra és az extrém gyorsulásra. Nemcsak egészségesen tért vissza az űrből, hanem további tizennyolc évet minden komolyabb betegség nélkül élt le.

Házassága is rekordhosszúságú volt: 1943-tól 2016-os haláláig tartott. A pilótajogosítványát is a nyolcvanas éveikig megtartotta, és ekkor is csak azért hagyta abba a repülést, mert a feleségével együtt a fájós térdük miatt egyre nehezebben szálltak be a magánrepülőgépekbe. John Glenn kilencvenöt évesen, végelgyengülésben halt meg 2016 decemberében. ♦

hirdetés

SZENT ISTVÁN RÁDIÓ
TELEFON: 36/ 510 610
E-MAIL: INFO@SZENTISTVANRADIO.HU
WWW.SZENTISTVANRADIO.HU

HALLGASSA RÁDIÓNKAT,
OLVASSA HÍREINKET
INTERNETEN!

HITTEL SZÓLUNK ÉRTÉKEKRŐL

AZ EGERI FŐEGYHÁZMEGYE TELEVÍZIÓJA
HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉBŐL - SZENTMISÉK
ELŐADÁSOK - STÚDIÓBESZÉLGETÉSEK
FILMEK AZ EBERSZALÓKI
IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓRÓL
WWW.SZENTISTVANTV.HU

EGER 91,8 MHz
MISKOLC 95,1 MHz
ENOS 95,4 MHz
GYÖNGYÖS 102,2 MHz
HATVAN 94,0 MHz
BÁTORALJÁJJHELY 90,6 MHz
TOKAJ 101,8 MHz
TÖRÖKSZENTMIKLÓS 96,4 MHz

SZENT ISTVÁN TELEVÍZIÓ

HUNGARIAN NATIONAL BALLET
MAGYAR NEMZETI

BALETT

*Venekei Marianna
Tennessee Williams
Dés László*

A vágy villamosa

Tennessee Williams azonos című drámájának balettváltozata. Az előadás a The University of the South, Sewanee, Tennessee különleges engedélyével jött létre. Copyright © 1947, 1953 felújítva 1975, 1981 The University of the South.

Koreográfus ▶ **Venekei Marianna**
Librettó ▶ **Venekei Marianna, Dés László**
Jelmeztervező ▶ **Bianca Imelda Jeremias**
A koreográfus asszisztense ▶ **Sárközy Holler Ágnes**

Zeneszerző ▶ **Dés László**
Díszlettervező ▶ **Zöldy Z Gergely**
Világítástervező ▶ **Csontos Balázs**

Bemutató ▶ **2017. június 17., Erkel Színház**
További előadások ▶ **2017. június 23., 24., 25.**

ERKEL
SZÍNHÁZ
THEATRE

A jogtulajdonos engedélyét a Hofra Kft. közvetítette (www.hofra.hu)

Médiapartner ▶ **ORIGO**

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz